

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ,

Конституционният съд на Република България с Решение № 3 от 03 април 1992 година по конституционно дело № 30/91 година прецени конституционностьта на оспорените пред него разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за Висшия съдебен съвет. Конституционният съд съгласно чл. 149 от Конституцията е контролен орган спрямо Народното събрание и Президента на Републиката що се отнася до конституционността на техните актове. В този смисъл действието на решенията на Конституционния съд не се ограничава само до това да спрат занапред действието на закон или негови разпоредби, когато ги обявят за противоконституционни, но и обвързват със съответното становище Народното събрание.

С мотивите на посоченото решение на Конституционния съд, които несъмнено имат значението на тълкувателно решение, е възприето разбирането, че Конституцията в чл. 130, ал. 2 е посочила изчерпателно изискванията, на които трябва да отговарят изборните членове на Висшия съдебен съвет, и тази конституционна разпоредба прегражда възможността законодателят да въведе ограничения, които би преценил като целесъобразни. Конституционният съд постанови, че понятието "юристи", употребено в конституционната норма, обхваща всички

юристи, включително и действащите адвокати. Недопустимо е, казва по-нататък Конституционният съд, да се въвеждат ограничения по тесен профилиран белег на юридическата професия. За членове на Висшия съдебен съвет могат да бъдат избирани съдии, прокурори, следователи, юрисконсулти, адвокати, научни дейци и други юристи, включително и пенсионирани.

Предвид тези аргументи ограничението, поставено в чл. 16, ал. 1 от новоприятия закон за съдебната власт, по силата на което се изисква специализиран 5-годишен стаж като съдия, прокурор, следовател или хабилитиран научен работник по право, за да се добие качеството член на Висшия съдебен съвет, несъмнено е в противоречие на Конституцията.

Член 130, ал. 4 от Конституцията изрично установява мандат от 5 години за изборните членове на Висшия съдебен съвет. Принципът на мандатност - принцип, който гарантира стабилност и независимост на публичноправния орган е въведен в Конституцията спрямо органи на законодателната, изпълнителната и съдебната власт. В Конституцията се съдържат два подхода относно прекратяване на мандата, но и двата се отнасят за индивидуални мандати на членовете на съответния орган, а не и за прекратяване мандата на самия орган, когато той е колективен. В едни от случаите основният закон сам посочва основанията за прекратяване на индивидуални мандати (чл. 72 относно мандата на народните представители, чл. 97 относно мандата на президента, чл. 148 относно мандата на членовете на Конституционния съд, чл. 129, ал. 3 относно мандата на съдии, прокурори и следователи). В други случаи Конституцията, като установява мандат, не посочва основания за неговото предсрочно прекратяване. В тези случаи обикновените закони уреждат основанията за прекратяване на индивидуалния мандат (Закон за местното самоуправление и местната администрация - чл. 30, ал. 3 за общинските съветници, чл. 42, ал. 1 за кметовете).

Относно Висшия съдебен съвет, основанията за предсрочно прекратяване на мандат на член на този орган също не са уредени в Конституцията, а се съдържат в текста на чл. 22 от новоприетия закон. Този текст изчерпателно

изброява основанията за прекратяване индивидуалния мандат с решение на органа, който е избрал съответния член на Висшия съдебен съвет.

Параграф 11 от Преходните и заключителните разпоредби на новоприетия закон предвижда, че членовете на Висшия съдебен съвет се избират в едномесечен срок от влизането на този закон в сила. Безспорно тази разпоредба е в противоречие с чл. 130, ал. 2 и 4 от Конституцията като се има предвид факта, че § 11 е във връзка с чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт и от друга страна предвижда прекратяване мандата на колективен орган, какъвто е Висшия съдебен съвет.

Член 129, ал. 3 от Конституцията предвижда съдиите, прокурорите и следователите след навършване на 3-годишен стаж на длъжността, която заемат, да станат несменяеми. Наред с това § 5 от Преходните и заключителни разпоредби на основния закон постановява, че тези представители на съдебната власт стават несменяеми, ако в 3-месечен срок от образуването на Висшия съдебен съвет, той не постанови, че не са налице необходимите професионални качества. Като се имат предвид посочените разпоредби, буди недоумение редакцията на § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на новоприетия закон, според които съдиите и прокурорите, които не отговарят на изискванията за заеманата от тях длъжност - посочени в чл. 127, ал. 6 и 7, се освобождават от нея с влизането на този закон в сила. По силата на посочените конституционни разпоредби и трите категории са станали несменяеми и разпоредбата от новоприетия закон, в този смисъл, е в противоречие на Конституцията.

ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ,

Фактът, че редакцията на § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за съдебната власт, предвижда, както и тази на § 11, освобождаването от съответните длъжности да стане *ex lege*, поставя въпроса за уреждане правните последици след обявяването на тези разпоредби за противоконституционни.

Съгласно чл. 151, ал. 2 от Конституцията, респективно чл. 22, ал. 2 от ЗКС актовете, обявени за противоконституционни, не се прилагат. Това са само законите и актовете, които Конституционният съд е обявил за противоконституционни с влезли в сила решения. Законът за Конституционния съд предвижда възникналите правни последици от тези актове да бъдат уредени от органа, който ги е постановил (чл. 22, ал. 4 ЗКС). Това задължение тежи за този орган. В конкретния случай Парламентът ще бъде длъжен с нов закон да уреди тези правни последици.

Многократно Народното събрание по едни или други съображения приемаше повторно правни норми, които Конституционният съд вече бе обявил за противоконституционни. Както се посочи в началото на настоящото искане, решенията на Конституционния съд на Република България обвързват със съответното становище Народното събрание, но то отказва да се съобрази с тях. Безспорно Парламентът има правото и е свободен да тълкува конституцията, като я изменя и допълва по реда предвиден в нея, или като приема законите (чл. 81 от Конституцията), в които влага своето разбиране за основния закон. Тази втора възможност (чл. 81 от Конституцията) съществува защото съществува и Конституционният съд, който винаги може да прецени конституционностьта на приетите от Парламента закони. Конституцията определя Конституционния съд като контролен орган по отношение конституционностьта на актовете на Народното събрание.

Предвид тези аргументи, един отказ на Парламента законодателно да уреди възникнали вече правни последици от норми, които Конституционният съд е обявил за противоконституционни, би лишил Конституционния съд от неговата компетентност, така както тя е определена в Конституцията. Ето защо позволявам си да мисля ДАМИ И ГОСПОДА СЪДИИ, че решенията на Конституционния съд, с които определени законодателни норми се обявяват за противоконституционни, спират действието на тези норми с обратна сила и следва да се приеме, че те не са произвели правни последици. Това следва и от върховенството на

основния закон на Републиката, чиито норми имат определящ характер по отношение на законовите.

ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ,

Като имам предвид така изложените мотиви и на основание чл. 150, ал. 1 във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България, правя настоящето искане до Конституционния съд за установяване противоконституционността на чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт и § 11 и § 8 от Преходните и заключителните разпоредби на същия закон.

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

